

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 października 2021 r. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz.423, z późn. zm.) w związku z art. 83 § 1 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 z późn. zm.) i art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1320 z późn. zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że G. P. jako pracownik u płatnika składek (...) J. K. nie podlega: obowiązkowo ubezpieczeniom/u: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 2021-07-06

W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że G. P. miał zostać zatrudniony u płatnika na stanowisku mechanika samochodowego w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 3000 zł brutto płatnym gotówką w ostatnim dniu miesiąca. Do obowiązków ww. miała należeć naprawa samochodów, wymiana kół i opon. WW miał posiadać odpowiednie kwalifikacje do wykonywania ww pracy ,ukończył szkołę w zawodzie mechanika potem prowadził własną działalność w zakresie naprawy motocykli,

W ocenie organu G. P. nie wykonywał pracy u płatnika składek a został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jedynie w celu uzyskania tytułu do ubezpieczeń i prawa do wypłaty świadczeń przysługujących osobie o statusie pracownika.

G. P. przed zgłoszeniem do ubezpieczeń przez J. K. od 6 lipca 2021, od 17 marca 2010 do 5 lipca 2021 nie posiadał tytułu do ubezpieczeń społecznych. Płatnik przez wiele lat nie zatrudniał pracownika na stanowisku, na którym miał pracować G. P. i w okresie jego nieobecności spowodowanej chorobą trwającej już od 5.08.2021 sam przejął rzekomo powierzone mu obowiązki. Brak jest jakichkolwiek dowodów potwierdzających fakt wykonywania pracy poza dokumentacją pracowniczą. Wobec tego na podstawie art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego w związku z art. 300 Kodeksu pracy organ stwierdził, że umowa o pracę zawarta między stronami, jako zawarta dla pozor, jest nieważna, a zatem z tytułu zawartej umowy o pracę G. P. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik od 6 lipca 2021 r.

/ decyzja k. 31-28/

Odwołanie od powyżej decyzji w dniu 29.11.2021 wniósł G. P. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika domagając się jej zmiany i ustalenia, iż wnioskodawca w spornym okresie podlegał ubezpieczeniu społecznym z tytułu zatrudnienia jako pracownik u płatnika składek, nadto zasądzenie od organu na rzecz odwołującego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu ww. stanowiska skarżący podniósł, iż zawarta między stronami umowa o pracę była faktycznie wykonywana.

/ odwołanie k. 3-8/

W odpowiedzi na powyższe organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji.

/ odpowiedź na odwołanie k. 3-8/

Na rozprawie w dniu 22.03.2022 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie, zainteresowany J. K. przyłączył się do odwołania. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/ stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:01:54 -0:02:12/

Na rozprawie w dniu 13.05. 2022 r. poprzedzającej wydanie wyroku strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe a pełnomocnik ZUS wniósł dodatkowo o zasądzenie kosztów procesu.

/ stanowiska procesowe stron protokół z rozprawy z dni 13.05.2022 r. 00:37:30-00:45:28/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca G. P. z zawodu jest mechanikiem maszyn melioracyjnych. Prowadził własną działalność gospodarczą w zakresie naprawy motocykli. Posiada warsztat przydomowy, gdzie nadal dokonuje wskazanych napraw. Czerpie z tego dochód, którego nie ujawnia.

/ świadectwo ukończenia szkoły zawodowej k 15, 22, 24 akt ZUS, kwestionariusz dla pracownika k. 36-35, wypis z (...) k. 23 akt ZUS, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14/

Wnioskodawca od 2004 r. zmagają się z chorobą nowotworową. Leczenie kontynuował od 2019 r. w związku z nawrotem choroby. W okresie od 23-30 marca 2020 r. był hospitalizowany w związku z koniecznością przeprowadzenia zabiegu operacyjnego a w dniach 6-8, 20-22.05.2020 r., 3-5,17-19.06.2020, 1-3r., 15-17, 29- 31.07.2020r., 12-14, 26-28.08. 2020 r., 9-11, 23 -25.09.2020 r., 7 -10. i 19.10.2020 r. w związku z koniecznością przebycia chemioterapii na oddziale chemioterapii dziennej.

/ dokumentacja medyczna k. 10- 25, historia choroby wraz z dokumentacją medyczną k. 88- 336, dokumentacja medyczna od lekarza pierwszego kontaktu koperta k. 3534/

Płatnik składek J. K. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) -mechanikę samochodową. W jej ramach dokonuje napraw pojazdów samochodowych zajmuje się wymianą kół i opon.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14/

Wnioskodawca był wieloletnim klientem płatnika.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14/

W dniu 5 lipca 2021 r. pomiędzy płatnikiem składek (...) J. K. a G. P. została zawarta umowa nazwana przez strony „umową o pracę” na czas” od 6 lipca 2021 do 5.07.2022 r., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku mechanik samochodów osobowych z wynagrodzeniem miesięcznym brutto 3000 zł., z miejscem wykonywania pracy G. ul. (...).

/ umowa o pracę k. 9., 27 akt ZUS/

Płatnik składek zgłosił G. P. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownika od 6 lipca 2021 r. Dokument zgłoszeniowy został przekazany 7 lipca 2021 r.

/ bezsporne/

G. P. przed zgłoszeniem do ubezpieczeń przez J. K. od 6 lipca 2021, od 17 marca 2010 do 5 lipca 2021 nie posiadał tytułu do ubezpieczeń społecznych.

/ bezsporne zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14 /

Płatnik ani w okresie spornym ani w okresie wcześniejszym przez wiele lat nie zatrudniał innych pracowników.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14 zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:37:01-00:37:27 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:13:14 -00:22:34 /

Wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia miało być płacone wnioskodawcy do ręki.

/ szczegółowe listy plac k. 33-34, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05.2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14/

W świetle pisemnego zakresu obowiązków na stanowisku Mechanik samochodowy do zakresu czynności G. P. miało należeć:

1. naprawa samochodów

- ustalanie i usuwanie usterek w zespołach i układach pojazdów,
- dokonywanie wymiany płynów eksploatacyjnych pojazdu,
- wymiana kół i opon
- wykonywanie prac demontażowo –montażowych, naprawa i regulacja zespołów i podzespołów pojazdu,
- wymienianie płynów eksploatacyjnych (z zachowaniem wymogów ochrony środowiska naturalnego)

Mycie oraz czyszczenie części i podzespołów dorabianie i dopasowywanie części nieznormalizowanych

- sprawdzanie jakości wykonanych prac obsługowo naprawczych

2. Organizowanie , eksploatacja i utrzymywanie w czystości stanowiska pracy z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.

/ pisemny zakres obowiązków k. 10 akt ZUS zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14 /

W ramach zatrudnienia wnioskodawca miał zajmować się naprawami i wymianą kół.

/zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14/

Zakład płatnika jest otwarty w godzinach 9-17.

/zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:37:01-00:37:27 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:13:14 -00:22:34, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14/

Ł. P. (1) widział wnioskodawcę w warsztacie płatnika w drugiej połowie lipca 2021 r. Była to sytuacja jednorazowa. Ł. P. (2) jest wieloletnim znajomym wnioskodawcy- pochodzą z jednej miejscowości. Ten niejednokrotnie naprawiał mu motocykl w swoim przydomowym warsztacie. Kiedyś z kolegą chodził także do jego prywatnej siłowni. Wnioskodawca nadal ma u siebie motocykl świadka, który ten przyprowadził do naprawy 2-3 tygodnie temu.

/ zeznania świadka protokół z rozprawy z dnia 13.05 2022 r. 00:08:18 -00:20:38

Wnioskodawca w domniemanych godzinach pracy 7-15 w spornym okresie dokonywał operacji kartą płatniczą .

/ zestawienie operacji płatniczych koperta k. 85/

Płatnik sporządził dokumentację kadrowo-płacową wnioskodawcy, w której znalazły się: świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej z 19 czerwca 1976 r., szczegółowa lista płac za lipiec i sierpień 2021 r., lista obecności za lipiec, sierpień, wrzesień 2021, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP, orzeczenie lekarskie nr 27/06/2021 z 6 lipca 2021 r., zakres obowiązków z 6 lipca 2021 r., umowa o pracę zawarta 5 lipca 2021 r. na czas określony od 6 lipca 2021 r. do 5 lipca 2022 r. kwestionariusz osobowy dla pracownika, świadectwa pracy od innych płatników.

/ wskazana dokumentacja k. 27 -36 akt ZUS/

Od 5 sierpnia 2021 r. wnioskodawca stał się niezdolny do pracy z powodu choroby. Następnie wyczerpał okres zasiłkowy. Nie powrócił do pracy. Obecnie jest bezrobotny

/ bezsporne, historia choroby wraz z dokumentacją medyczną k. 88- 336, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:34:41 -00:37:01 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:02:16-00:13:14 /

W miejsce wnioskodawcy w okresie jego nieobecności nikt nie został zatrudniony.

/ bezsporne zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:37:01-00:37:27 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:13:14 -00:22:34/

Za G. P. płatnik składek przekazał imienne raporty miesięczne o należnych składkach w których wykazał podstawy na ubezpieczenia społeczne za (...) -2590,91 zł. (...) -381,82 zł oraz za (...) -0 zł

/ bezsporne zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:37:01-00:37:27 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:13:14 -00:22:34/

Z tytułu prowadzonej działalności płatnik w świetle podsumowania ewidencji przychodów za 2020 i 2021 r osiągnął następujące przychody:

- w 2020 r. w styczniu 2667,00 zł, w lutym 4 027,00 zł w marcu 2550,00, w kwietniu 3670,00 zł, w maju 3726,00 zł, w czerwcu 4 638,00, lipcu 2050,00zł, w sierpniu 2381,00 zł., we wrześniu (...),00, w październiku 2 860,00 zł , w listopadzie 3 967,00 zł, w grudniu 1870,00 zł Razem 35 872,00 zł

- w 2021 r. w styczniu 3 082,00 zł, w lutym 1410,00 zł w marcu 2723,00 zł, w kwietniu 3720,00 zł, w maju 4173,00 zł, w czerwcu 2510,00 , lipcu 3640,00 zł, w sierpniu 2946,00 zł., Razem 24 204,00 zł

/ podsumowanie ewidencji przychodów za 2020 i 2021 r k. 25-26 akt ZUS zeznania płatnika protokół z rozprawy z dnia 13.05. 2022 r. 00:37:01-00:37:27 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 22.03.2022 r. 00:13:14 -00:22:34

W świetle dostępnych miesięcznych raportów fiskalnych

- od 1 do 31.07.2021 płatnik osiągnął przychód tytułem łącznej sprzedaży brutto 3640,00

- od 1 do 31.08.2021 płatnik osiągnął przychód tytułem łącznej sprzedaży brutto 2846,00 zł.

/ paragony fiskalne koperta k. 343/

Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów w postaci dokumentów w tym znajdujących się w aktach ZUS oraz aktach sprawy w tym dokumentacji medycznej, historii rachunku wnioskodawcy, dokumentacji finansowej płatnika w tym dostępnych rachunków fiskalnych dokumenty te nie były bowiem kwestionowane przez żadną ze stron.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy płatnika świadków R. P. i Ł. P. (1) w zakresie w jakim wskazywali na realność kwestionowanej przez ZUS w zaskarżonej decyzji umowy o pracę oraz faktycznego świadczenia pracy przez ubezpieczonego w ramach tej umowy na rzecz płatnika.

Podkreślić należy, iż zeznania ww. świadków nie mogą stanowić wiarygodnej podstawy ustaleń w sprawie.

Świadek R. P. jak sam podał wieloletni kolega powoda, zeznał iż widywał wnioskodawcę w zakładzie płatnika będąc jego klientem przy wymianie opon. Niemniej jednak wyżej wymieniony podnosił iż było to wczesną wiosną, tymczasem wnioskodawca miał zawrzeć sporną umowę od 6 lipca 2021 r. Ponadto ww. wskazywał, iż miał widzieć wnioskodawcę w miejscu pracy także w tym roku tj 2022 jak pojechał do warsztatu wymieniać olej. Tymczasem bezspornym jest że wnioskodawca od chwili, w której stał się niezdolny do pracy z powodu choroby tj od 5 sierpnia 2021 r., pracy u płatnika nie podejmował. Tym samym wskazane zeznania rzekomo potwierdzające fakt wykonywania pracy przez wnioskodawcę w całości uznać należało za niewiarygodne.

Co do zeznań Ł. P. (1) wskazać należy, iż zeznał on wnioskodawca w drugim tygodniu lipca ok godz. 12 w warsztacie płatnika wymieniał tylne koło. Wskazał ,iż była to jednorazowa sytuacja. W ocenie Sądu, wskazanym zeznaniom nie można jednak dać wiary. Ocenic je należy przez pryzmat faktu, iż świadek jest wieloletnim znajomym wnioskodawcy. Wyżej wymieniony od wielu lat naprawia świadkowi motocykle świadcząc wskazane usługi w swoim prywatnym, przydomowym warsztacie za wynagrodzeniem, które co przyznał sam wnioskodawca nie jest ujawniane, a zatem choćby z uwagi na brak obciążeń fiskalnych musi odbiegać od cen rynkowych. Świadek zatem był zatem zainteresowany tym by zeznawać na korzyść wnioskodawcy, ze świadczonych przez niego usług czerpie bowiem wymierne korzyści. Ponadto nawet jeśli dać wiarę ww., iż spotkał wnioskodawcę w zakładzie płatnika i ten faktycznie przykręcił i odkręcił mu koło, z którego schodziło powietrze nie jest to jeszcze jednoznaczne z wykonywaniem pracy na warunkach umowy o pracę.

Co do zaś samych wyjaśnień stron w tym przedmiocie podnieść należy iż niejednokrotnie były one ze sobą sprzeczne i nie korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Podkreślić należy iż wnioskodawca w świetle tych relacji miał wykonywać prace w warsztacie płatnika w warunkach podporządkowania w wyznaczonym czasie stosując się do wydawanych mu poleceń. Niemniej jednak nawet relacje stron co do czasu pracy w jakim czynności te miały być wykonywane nie są spójne. Wnioskodawca zeznawał, iż miał świadczyć pracę w godzinach 7-15 zaś płatnik twierdził iż obowiązki pracownicze były przez niego wykonywane w godzinach otwarcia warsztatu tj 9-17 r. Wobec tego nie sposób jednoznacznie ustalić, iż wnioskodawca był podporządkowany pracodawcy w zakresie godzin pracy co potwierdzać miały listy obecności, skoro nawet wskazane relacje nie są zbieżne.

Nie należy też tracić z pola widzenia, iż wnioskodawca nie mógł w podanym czasie pozostawać w dyspozycji płatnika jako pracodawcy skoro w spornym okresie w rzekomych godzinach pracy dokonywał w innych miejscach płatności kartą, co potwierdza przedstawione w procesie zestawienie dokonywanych przez niego operacji bankowych. Co prawda wnioskodawca wyjaśniał, że zdarzało się że wychodził w godzinach pracy , zwalniał się załatwiać sprawy jednakże przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących płatności kartą powyższe jedynie potwierdza, iż nie świadczył pracy w miejscu i w wymiarze, który zgłaszał, co każe poddać w wątpliwość warunki i zasady, na jakich praca miała być przez niego faktycznie wykonywana.

Podnieść należy że brak przy tym jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej fakt wykonywania przez niego pracy, choć rzekomo wnioskodawca na polecenie płatnika miał dokonywać na jego rzecz określonych zakupów części czy płynów eksploatacyjnych, co mogłoby mieć odzwierciedlenie w treści dokumentów WZ lub w przyjmowanych fakturach.

Natomiast okazana w procesie dokumentacja osobowa czy inna dokumentacją dotyczącą pracownika, stanowi wyłącznie formalny element zatrudnienia, i nie jest dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy.

Podkreśleni wymaga też fakt, że strony nie wykazały iż zatrudnienie wnioskodawcy było ekonomicznie uzasadnione i faktycznie istniało zapotrzebowanie na jego pracę. Dostępne w sprawie dokumenty finansowe dotyczące płatnika jednoznacznie wskazują, iż osiągnięte przez niego przychody średnio rzędu ok 3.000 zł miesięcznie w 2021 r. i niewiele wyższe w 2020 r. nie usprawiedliwiały zatrudnienia wnioskodawcy w praktyce za takim samym wynagrodzeniem. Ponadto, gdyby faktycznie obłożenie pracą płatnika było znaczące i miał miejsce podnoszony przez płatnika natłok obowiązków, ww wymieniony poszukiwałby kogoś na miejsce wnioskodawcy. Tymczasem zarówno przed zatrudnieniem wnioskodawcy, jak i w okresie jego niezdolności do pracy a także w chwili obecnej, wszystkie obowiązki w warsztacie wykonywał i wykonuje sam płatnik. Brak więc było realnej potrzeby dla zatrudnienia wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 t.j. pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1133 t.j.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku kodeks pracy, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę zawarta między ubezpieczonym G. P. a płatnikiem J. K. (...), jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozoru.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru

wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) można wyczytać, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 r. w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić stronie odwołującej zarzutów, że zawarła umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałyby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy wnioskodawcą a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołujący się osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczony na rzecz płatnika składek w spornym okresie nie wykonywał żadnej pracy. Wyżej wymieniony miał wykonywać pracę mechanika samochodowego, jednak zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala ustalić, iż jakiegokolwiek czynności na rzecz płatnika wnioskodawca podjął. Jak już podniesiono zeznania stron i świadków co do tych okoliczności są niewiarygodne, miejscami zupełnie sprzeczne, nie ma też żadnej dokumentacji mogącej potwierdzać działalność wnioskodawcy. Strony podnosiły, iż wnioskodawca w określonym przez pracodawcę miejscu i czasie wykonywał czynności związane z naprawą samochodów wymianą kół, na polecenie płatnika dokonywał określonych zakupów części w hurtowniach, za co otrzymywał stosowne wynagrodzenie. Jednakże, żaden z przedstawionych w procesie dowodów jednoznacznie wiarygodnie tych okoliczności nie potwierdza. Brak jest wiarygodnego dowodu z zeznań osób (choćby klientów zakładu czy osób u których powód miał dokonywać zakupu części), które potwierdziłyby charakter i rzeczywisty fakt wykonywania przez wnioskodawcę powierzonych mu czynności mechanika w spornym okresie. Nie istnieją też żadne dokumenty, KW, KP, bądź inne pokwitowania z podpisami wnioskodawcy mogące chociażby uprawdopodobniać te okoliczności. Sama zaś ewentualna obecność wnioskodawcy w zakładzie płatnika nie jest jednoznaczna z podjęciem czynności w ramach zatrudnienia na rzecz pracodawcy. Materiał zaoferowany w procesie nie pozwala na ustalenie jak praca wnioskodawcy była zorganizowana, jakie czynności stricte i w jakich godzinach, w jakim wymiarze podejmował, na czyje ryzyko. Mało tego powód w rzekomych godzinach pracy dokonywał transakcji kartą płatniczą, brak więc podstaw do uznania, iż wówczas wykonywał czynności pracownicze, pozostawał w dyspozycji pracodawcy. Ponadto jeśli nawet wnioskodawca dokonał czynności, na które niewiarygodnie wskazywali świadkowie, przy braku możliwości skonkretyzowania elementów charakterystycznych określonych w art. 22 kp twierdzenie, iż strony łączył stosunek pracy nie jest uprawnione.

Znamiennym na gruncie rozpatrywanego przypadku jest także to, iż płatnik w spornym okresie w ogóle nie miał też potrzeby zatrudnienia wnioskodawcy i nie istniały ku temu ekonomiczne podstawy. Nie należy zapominać, że latami płatnik prowadził działalność w pełni samodzielnie. W procesie nie wykazano, iż warunki wykonywania działalności, natłok zajęć, zwiększone obroty, większa ilość klientów, wymuszały na płatniku zatrudnienie osoby do pomocy. Nie wykazano też rozszerzenia asortymentu usług i szczególnych kwalifikacji wnioskodawcy w tym zakresie. Ponadto na brak potrzeby zatrudnienia G. P. wskazuje brak zatrudnienia pracownika na zastępstwo czy choćby na zlecenie do dokonywania doraźnie niezbędnych czynności w czasie jego nieobecności w pracy spowodowanej chorobą. Zapotrzebowanie na pracę wnioskodawcy nie było zatem realne. Podkreślić należy, że fakt braku zatrudnienia pracownika na zastępstwo utwierdza Sąd w przekonaniu, że zatrudnienie wnioskodawcy przez płatnika było gospodarczo nieuzasadnione, a co za tym idzie było fikcyjne. Ponadto płatnika nie było stać na zatrudnienie pracownika. Osiągane przez niego przychody zbliżone do wynagrodzenia jakie zaoferowano powodowi jako pracownikowi nie usprawiedliwiały takiego kroku. I choć to przedsiębiorca ponosi ryzyko własnej działalności, nie można przyjąć, iż racjonalnym jest działanie skalkulowane na straty, kiedy to zatrudnienie pracownika winno łączyć się z określonymi korzyściami, osiągnięciem ekonomicznego zysku, który zasadniczo jest celem prowadzenia działalności gospodarczej.

Reasumując zdaniem Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że w sprawie niniejszej nie zostały spełnione wskazane omówione powyżej elementy określone w art. 22 kp świadczące o istnieniu stosunku pracy. Jeżeli odwołujący nie wykazał podporządkowania pracowniczego i potrzeby zatrudnienia w określonych warunkach, to z tego względu nie można uznać, że czynności odwołującego były wykonywane w ramach stosunku pracy./III AUa 66/21 - wyrok SA Lublin z dnia 10-06-2021/

W ocenie Sądu okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że celem podjętych przez płatnika i ubezpieczonego działań było wyłącznie uzyskanie przez niego świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Przed kwestionowanym zatrudnieniem wnioskodawca nie miał tytułu do ubezpieczenia a w związku z chorobą nowotworową, którą się zmagał niewykluczoną była dalsza terapia. Celem działania stron nie było więc, świadczenie pracy w ramach stosunku pracy i uzyskiwanie z tego tytułu wynagrodzenia, a jedynie osiągnięcie innych korzyści, które prawo wiąże z istnieniem stosunku pracy. Tymczasem, co już podniesiono, głównym celem zawarcia umowy o pracę winno być nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści.

Wprawdzie płatnik w toku procesu złożył dokumentację dotyczącą pracownika za sporny okres, to jednak w ocenie Sądu dokumenty te nie świadczą o wykonywaniu pracy. Stworzenie tej dokumentacji miało jedynie uprawdopodobnić świadczenie pracy. Dokumentacja kadrowa potwierdza jedynie fakt formalnego jej sporządzenia, a nie jest dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy. Do ustalenia, że doszło do powstania między stronami stosunku pracy nie jest wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, a konieczne jest ustalenie, że strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy, wynikające z umowy o pracę i to czyniły /por wyrok SN z 24.02.2010 r. II UK 204/09/.

W ocenie Sądu na gruncie rozpoznawanej sprawy strony umowy musiały mieć świadomość tego, że umowa nie będzie ich obowiązywać, a ich ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, będą krótkotrwałe. Nawiązanie stosunku pracy, którego elementami są zobowiązanie się pracownika do wykonywania pracy i zobowiązanie pracodawcy do wypłacania wynagrodzenia, nie było rzeczywistym celem stron. Stronom chodziło o uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego i temu celowi podporządkowały skonstruowanie określonej sytuacji prawnej, a umowa o pracę stanowić miała przede wszystkim narzędzie do realizacji tego celu. Fikcyjne, czyli tylko pozorne zawarcie umowy o pracę nie mogło stanowić zaś podstawy do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami pracowników.

Wobec powyższego Sąd uznał, że zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca niepodleganie przez G. P. od 6 lipca 2021 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę jako pracownika u płatnika (...) J. K. odpowiada prawu i na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art.98 §1 i §3 k.p.c., zgodnie z treścią którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, w tym koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

J.L.